

Droogte

Nederland toe aan ruilverkaveling 2.0

De huidige droogte is alarmerend. Maar op andere momenten zorgt hevige regenval voor grote problemen. De oplossing voor beide problemen is dezelfde, zegt aquatisch ecooloog Piet Verdonschot.

‘Overstroming en droogte zijn twee kanten van dezelfde medaille: het gaat om het langer vasthouden van het water in de haarvaten van het systeem.’

Nederland worstelt van oudsher vooral met een teveel aan water. Water moest altijd zo snel mogelijk weg - om de voeten droog te houden, maar vooral ook voor de landbouw. Verdonschot: ‘We hebben een heel stelsel gebouwd. We zijn begonnen met kanalisatie om het water snel af te voeren. Toen dat te hard ging, zijn stuwen gebouwd om de afvoer te reguleren.’

‘Doordat de landbouw steeds zwaardere machines ging gebruiken,’ vervolgt Verdonschot, ‘moest het grondwaterpeil lager. Voor de teelt van bepaalde gewassen werd het peil plaatselijk extra verlaagd. En toen er tekorten ontstonden werd water uit de grote rivieren overgepompt: vanuit de Maas houden we tegenwoordig heel Oost-Brabant en Midden-Limburg nat en vanuit de IJssel zelfs Oost-Nederland!’

Kaartenhuis

Feitelijk is ‘een kaartenhuis gebouwd’, stelt Verdonschot. En dat kaartenhuis stort nu in. ‘Door de warme zomers verdampt veel meer water. Bovendien valt er veel minder vaak neerslag. En als die valt, is het in heel korte tijd, waardoor het snel afstroomt en verdampt. Daarbij stokt nu, door klimaatverandering, ook nog eens de aanvoer van water via de grote rivieren. Weinig aanvoer en geen reserves, dan heb je dus een tekort.

‘We hebben een kaartenhuis gebouwd en dat stort nu in’

Heel logisch allemaal.’ Even logisch is volgens de ecooloog de oplossing: de ‘gigantische dooradering van het landschap’ moet worden teruggedraaid. ‘In mijn ogen moet een groot deel van alle de sloten en greppels gewoon dicht, want ze zijn niet nodig. Datzelfde geldt voor de duizenden kilometers aan greppels in de bossen. Nederland moet worden heringericht. We staan aan de vooravond van een ruilverkaveling 2.0.’

Foto Shutterstock

Maar dan wel een ‘integrale ruilverkaveling’, zegt Verdonschot. ‘En dit keer niet alleen voor de landbouw, maar eentje waarbij alle functies een rol spelen. Dus ook waterkwaliteit, recreatie, stedenbouw, natuur en noem maar op. En onder de strikte voorwaarde dat het water leidend is voor de inrichting van het land. Functie volgt water. En dus niet water volgt functie, zoals bij de waterschappen altijd het credo is geweest. *Building with nature*, waarbij de ondergrond voor het vasthouden van het water, de dalen en beken voor het bergen ervan en het veranderende klimaat randvoorwaarden zijn.’

Landbouw

De boeren zullen in dat plaatje flink moeten inbinden. ‘De landbouw moet heel anders, maar die discussie hoeven we toch niet meer te voeren hè’, zegt Verdonschot uitdagend. ‘Het landschap is na de Tweede Wereldoorlog ingericht ten behoeve van de landbouw. Er mocht nooit meer honger zijn. Maar we moeten toe naar een nieuw realisme, naar het besef dat voor een duurzame wereld en een duurzame voedselvoorziening een nieuw systeem nodig is.’

Dat die boodschap bij de boeren niet goed valt, is een understatement. Maar ook zij moeten volgens Verdonschot mee in de nieuwe werkelijkheid en de onomkeerbare veranderingen die gaande zijn. ‘We hebben 52.000 boeren in dit land, waarvan 2.500 biologische. Driekwart van de overige boeren ziet dat er dingen moeten veranderen. Mogen de resterende ruim 10.000 boeren dan voor 17 miljoen mensen bepalen wat er moet gebeuren in dit land?’ RK